

МАКЕДОНСКО СОНЦЕ

ЕКСКЛУЗИВЕН ФЕЛТОН

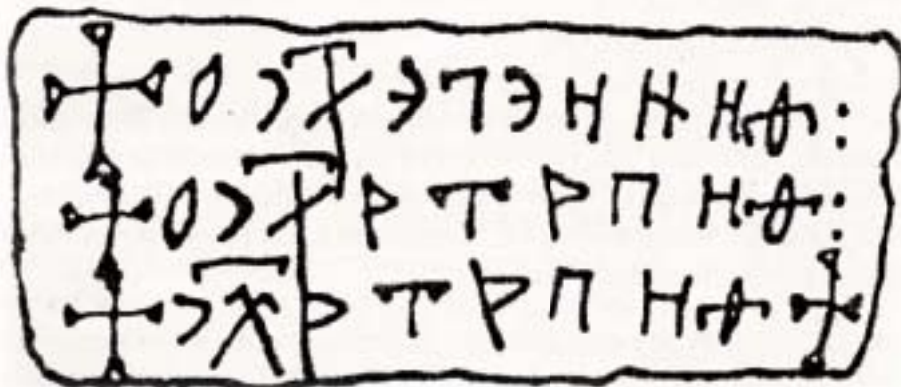
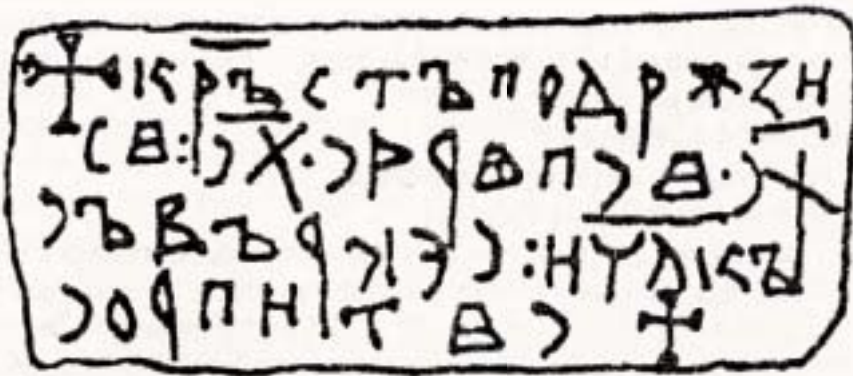
**МАКЕДОНСКАТА ИСТОРИЈА
ПИШУВАНА НИЗ ПАРИТЕ**

Пишува: Ангелина МАРКУС

Лизимаховите пари со ликот на Тиха се совпаѓа со градот Лизимахија. Тиха е божество-заштитник на градовите и доказ на изобилството со познатиот храм во Стибера, богат царски град, поврзан и со Хераклеја и со Алкомена. Тиха адаптивно е претставувана како Немеза, Изида, Фортуна иако изворно е македонско божество кое го нашло своето место како лик на македонските пари.

Во Лизимахиите се појавува Деметра со клас и Ника, така што се прават инсинуации за "елинизам" на македонските пари. Исклучително неверојатно. Прво, градот Атина а потоа Херонеја не бил ниту град ниту држава и таа нема што да слави со Ника. Само се потпикува како конгломератно камче во македонската историја и митологија. Фактографијата е на македонска страна. Второ, Деметра-Артемиде е име обратно прочитано, името на божеството на плодородието, со долга традиција во Македонија, од Големата Мајка до Богородица. Артемиде, близначка сестра на Аполон, долго е лик на македонските пари и ги симболизира победата, љубовта и надежта во трите грации: Ника, Тиха и Дика (Гордост), и многуте други женски ликови на парите од македонските династии. Тие го изра-

СИТЕ ИНИЦИЈАЛИ, ИМИЃА ИЛИ БИЛО КОИ БУКВИ НА МАКЕДОНСКИТЕ ПАРИ СЕ ИСТИ СО ПИСМОТО НА БАКАРНАТА КНИГА НА КАРПЕСТАТА УМЕТНОСТ НА МАКЕДОНСКИТЕ ПИСМА ВО ЕВАНГЕЛИЈАТА И ВО ЦРКОВНИТЕ КНИГИ НА КОИ СЕ ИЗВЕДУВА СЛУЖБАТА ВО ПРАВОСЛАВИЕТО

МИНАТОТО И ИДНИНАТА ПОДЕДНАКВО СЕ ЗАСТАПЕНИ ВО ПАРИТЕ ОД МАКЕДОНИЈА

зуваат македонскиот карактер на морални, религиозни и на воени потфати во одредени периоди. Ништо нема од Македонија а да не си нашло место на парите како логично објаснување на историските настани. Тоа и парите на Лизимах, со големи наоди, се застапени соодветно на неговото место во македонската историја на држави и царства, кои ја наследиле македонската империја на Александар.

Во Александрија најдолго опстојувала македонската држава. Нема пописен список на македонската царска лоза од Птоломеј Лаг во 322 г. пред Христа до Птоломеј XIV и до Клеопатра VII во последните години од милениумот до Христа. Се врти една пара со ликот на Клеопатра и на Антонио и како да се сака најбогатата културна заоставштина на Македонија да се прикаже дека била римска. Како што на македонскиот древен царски

пат му наметнаа име Виа Игнација и тоа име се задржа за да се продуцира секаде во светот, божем Римјаните нешто граделе. Дури и македонските археолози за оваа реконструкција пишуваат; ќе блесне римската градба. Се знае кој градел, кој творел, кој ковал пари. Тоа се Македонците. Се знае дека во употреба биле не само во Египет, Персија и во Индија, туку и на другите простори кои биле под власт на Македонците, така што многу

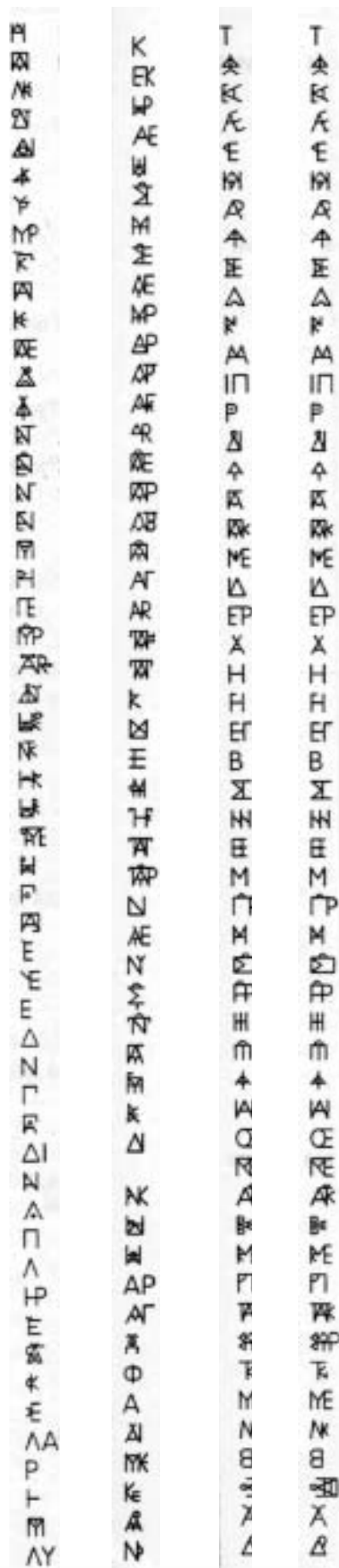

векови постхумно ги ковале и ги употребувале Александровите статери како единствено средство за размена. Се наметнува проблем да се изработи список на македонски владетели во Египет и да се обработат сите монети кои, заедно со научниот свет, се слевале од Александрија во Рим, за да се види дека не е можно да се изгуби македонскиот ген во разни сурогати, како што се претопува златото, истото тоа но како други пари продолжува повторно да сјае на македонски начин.

Прашање е дали Рим, ако не копира, ќе создадел нешто свое, без македонски прототип. Познато е дека војниците би-

Парите од времето на Василиј II и на Самуил во ништо не се разликуваат од оние на претходните цареви, како и на оние на нивните наследници. Тоа се пари од многу старите македонски царски ковачници, со нови дополнувања на символиката, на континуираното обновување на македонската државност и тогаш кога таа била подјармувана. Како и самите Македонци кои им оставиле самостојна управа на потчинетите народи, така и римските и османлиските власти им оставиле локална управа на Македонците. Македонската култура вршела асимилација врз дојденците.

ле Римјани, а генералите Македонци. Со текот на времето и императорите биле со македонски гени, одгледани така за да ги застапуваат македонските достигнувања во сè, а и во ковањето пари. Од познатите многубројни Римјани завиткани во алова хламида, со поздрав кон сонцето како коњаникот од македонските пари, со украсите и символите, парите ограбени од македонските ризници, може да се наброи кои се тие римски императори. Царот Марко Аврелие, филозоф и мецена, како и богатите маке-

донски цареви, Архлеја и Филип, ги собрал околу себе Епиктеп и Кар, Гален и други лекари, поети и историчари. Ете, во Музејот на Народна банка на Македонија во Скопје се наоѓаат пари од Аврелие, со македонски штит и молња и профил на царот сличен на профилиите на македонските цареви од Филип II до Персеј. Во Скопје лежи и саркофагот на Марко Аврелие, од кога е убиен во Скопје во 180 г. од нашата ера. Нему му е посветен и филмот "Гладијатор", но неговото име не го поврзаа со Македонија, можеби не знаеле за кованите пари на Марко Аврелие, не ги виделе символите, па работеле со половина вистина. Така е направено и со "грчкиот" филм за Александар Македонски. Ако за амблем на филмовите ставеа македонска пара тогаш ќе беше откриена целата лажно протежирана историја. Македонските пари се голем адут. Тие се запишана вистинска историја.

Одејќи по македонските пари одиме во пресрет на македонските династии. Да ги видиме парите на Диоклецијан од Сплит, Констанције од Ниш, кој владеел со Германите, Франките и Бригите, потоа царицата Елена и синот Константин. Сите тие таканаречени римски цареви имаат македонско потекло, воделе македонска политика и ковале македонски пари со истите наши прастари симболи, како модел за пара воопшто.

Царот Константин ги совладал другите тројца совладари, озлогласени по прогонот на христијаните, на крајот на третиот и на почетокот на четвртиот век. Создал империја како од времето на Александар, ако не и поголема, во обид да го обнови македонското царство 650 години подоцна од најславното минато. Го застапил македонскиот начин на владеење и го продолжил македонското ковање пари. Донел закон за заштита на христијанството од прогонот на Римјаните и на другите варвари, кои дивееа над македонскиот народ. Никејскиот собор довел до покрстување и до воведување на крстот во голем број изградени цркви и манастири. Тоа е време кога крстот се внесува и во ковањето пари и трае илјада години од владеењето на македонската династија во Цариград, кога се именува како Византија од времето на Константин I до Константин XIV, во време кога за Македонија се тепаат турските племиња, со иста ограбувачка намера. Разни народи и разни вери го попречуваат македонскиот опстанок. Ковањето пари никој не можел да го спречи, парите како да никнуваат од земја при секоја археолошка активност. На секои двесте години настанува обнова на

македонската династија. Двесте години по Константин се појавиле Јустин и Јустинијан, маркантни личности од македонската царска лоза од Таор и Јустинијана во Скопје. Нивните пари се збогатени со нови симболи, бројките и буквите го одразуваат времето во кое изградиле цела мрежа на патишта, мостови и цркви низ Македонија од Александрија преку Цариград до Рим. Од Јустинијан почнало двојното пишување на македонската историја, и преку парите и преку фреските во базиликите. И на парите и на фреските се цртаат истите букви со кои нешто подоцна било оформено Кириловото писмо, со тоа по светот тргнуваат евангелијата пишувани со староцрковен македонски јазик, со исти букви од парите ковани кај сите цареви на македонската династија.

Парите од времето на Василиј II и на Самуил во ништо не се разликуваат од оние на претходните цареви, како и на оние на нивните наследници. Тоа се пари од многу старите македонски царски ковачници, со нови дополнувања на симболиката, на континуираното обновување на македонската државност и тогаш кога таа била подјармувана. Како и самите Македонци кои им оставиле самостојна управа на потчинетите народи, така и римските и османлиските власти им оставиле локална управа на Македонците. Македонската култура вршела асимилација врз дојденците. Очигледен пример се бугарските татарски орди кои се покрстиле и ги прифатиле македонскиот јазик и писмо.

Во Музејот на Народна банка на Македонија, со детаљна легенда покрај парите можат да се видат имињата на сите царски династии, на нивните градежни уметнички дострели, со што е одбележано времето на нивното владеење.

- Во Македонија по Самуиловото царство се истакнува династијата на Комнени. Царицата Ана Комнен била најучената жена која ја проширивала Свети-климентовата книжевна охридска школа. Во времето на Комнени биле изградени сите манастири од XI и од XII век во Македонија. Во 1164 година во Нерези, кај Скопје, бил изграден манастирскиот комплекс со црквата "Св. Пантелејмон". Тоа се фрески со кои е почната ерата на ренесансата, но не во Италија туку во Македонија. Како династија Комнени во своето владеење не само што се истакнала со трајни градби, со ковање пари, туку и во чување на македонската традиција. Така, во спомен на Јустинијановите владеења во "Св. Пантелејмон" ја вградиле во арка, украсена со преплети, и парата на Јустин, што го наследил Ју-

стинијан I во 565-578 г. Во монетите на Јустин II карактеристичен е аверс на царска двојка, седната на трон и на реверсот голема буква М, опкружена со помали натписи и монограми.

Истата пара НБРМ ја зема за свое лого, заштитен знак, на своето претставување, а тоа е и еден од знаците на парата 50 денари во сегашниот опток на македонски пари. Исто така, Јустиновата пара е втисната и во јубилејниот 1 денар, кој Народна банка на Македонија го издаде во 2000 година. Секогаш кога се оди во идните времиња македонските пари предвид ја имаат својата историја.

Од македонската историја со пари силно се забележува и цар Душан, кој во законикот се претставува како цар на Македонија, Рашка, Думља... со престолнина во Скопје. Многу позастапени се парите на Волкашин, на царицата Елена (Евросима), Крале Марко и другите синови на Волкашин: Андреја, Димитрија и

Во Музејот на Народна банка на Македонија, со детаљна легенда покрај парите можат да се видат имињата на сите царски династии, на нивните градежни уметнички дострели, со што е одбележано времето на нивното владеење.

Јован. Сите ковале пари со сребротое кое Волкашин го депонирал во Дубровник и секоја година, цели 25 години, кнезовите подигнувале товари сребро од тој депозит. Целото тоа богатство придонело да се овозможи да се направат големи градби со тврдини во Лариса, Серес, Прилеп, Охрид, Скопје и со цркви околу градовите, а ковачниците во Охрид, Битола и во Прилеп постојано работеле. Тоа укажува на постојењето на силно развиена трговија и размена, а самите пари ја претставувале македонската средновековна држава. Македонските пари, македонските династии и македонската држава се израз на еден писмен и умен македонски народ, кој во разни периоди умеел да преживее.

Македонските банкноти во сите апоени и ковани пари од осамостојувањето до денес се преполни со разни ознаки, кои нè потсетуваат на древната историја, на средновековните владеења и на

одржливиот континуитет на државноста на Македонија. Накитот од злато, златните маски, скулптурите од Стибера, бронзата од VI в. пред Христа (жена која игра), птици од мозаик во Хераклеја, ангели, икони, сончеви знаци, растенија и животни од ова поднебје и се разбира натпис: "Република Македонија". Така и во денешните пари се збиени податоци од минатото за иднината на Македонија, со целата своја убавина и вредност, да ни ја раскажуваат историјата. Нашите пари се наша најголема потврда за постоењето, наши аргументи за едно големо име Македонија.

Потребно ни е едно ново прекласифицирање кое треба да му го понудиме на светот, според силата на парите, и да ја исчистиме историјата од неодржливите додавки: елинизам, предримски период, Византиско царство итн. Се работи за јасно и за силно изразена македонска држава на македонскиот народ со своја уметност, писмо, пари и цели династии, кои се присвојуваа и се премолчуваа.

Потребен е резок зафат за афирмација на Македонија така како што правеле најистакнатите македонски династии. Александар I, Архелај, Аминта, Филип II, Александар III, Аниох, Селеук, Клеопатра, Лизимах, Филип V, Персеј, Константин, Јустинијан, Василиј II, Самуил, Крале Марко и нивните наследници, кои се бореле да ја афирмираат Македонија преку востанија и војни до последното осамостојување. Во сè ова најголема улога играат парите во сите нивни функции. Како што се зародиле во Македонија така тие со својата убавина длабоко се врежани во свеста на Македонците, свесни за улогата на парите од секој историски период. Парите како силно средство на државата.

Секоја пара е своевидна историја. Таа форма преминала во медалјони и ордеи, делени за доблест на најзаслужните и најхрабрите. Таа иста форма од ореоли ги краси лицата на светците наредени во даисизот над олтарите во православните цркви, со знакот на сонцето како македонски потпис и на иконите и на парите. Името Македонија се потврдува со парите. Парите ја бранат Македонија и ја внесуваат во центарот на сите светски случувања. Еве, повторно се тепаат за нашето име и навлегуваат во македонската економија и ништо не и можат на македонската пара. Убавината на македонските пари им ја покажува душата на македонскиот народ за вечност.

(продолжува)